

Няколко думи за Стефан Икономов

На 8-ми май 2017 г. се навършват 80 години от рождението на Стефан Икономов – композитор, пианист и педагог, професор по четене на партитури в Националната музикална академия.

Той ни напусна преди близо 23 години, на 27-ми август 1994 година. Напусна ни твърде рано и неочаквано. За това време, когато не е между нас картината на музикалния ни живот много се промени. Вероятно повечето от младите музиканти не знаят кой е Стефан Икономов. Не са малко и тези, които не си задават въпроса кой кой е в музикалното ни миналото. Днес се внушава предимно „пазарно“ отношение към културното наследство.

Годишнината е повод да се припомнят някои черти на Стефан Икономов.

Роден е в Сливен през 1937 година. В детството си учи пиано в родния си град при **Михаил (Мишо) Тодоров**¹, който го представя на **Веселин Стоянов** при негово гостуване. Веселин Стоянов оценява таланта на младия музикант и го поощрява да постъпи в Интерната за даровити деца в София. Там Стефан Икономов учи пиано при **Катя Казанджиева** и по същото време взема първите си уроци по композиция при **Парашкев Хаджиев** и **Панчо Владигеров**. След завършването на Интерната² е приет за студент в Московската консерватория, където през 1960 година завършва класа по пиано на **Виктор Мержанов** и класа по композиция на **Е.О. Меснер** и **Ан. Александров**. От 1960 до 1964 г. работи като асистент по хармония, а от 1964 до смъртта си, в продължение на тридесет години, преподава четене на партитури в Националната музикална академия в София.

Това са в сбит вид сухите факти от творческата биография на Стефан Икономов.

Зад тези факти стои личност с изключителна музикална дарба: невероятен слух, бързи реакции, музикална памет, съчетани с висок професионализъм и музикална култура. Творбите му, предимно камерни и няколко

---

¹ **Михаил (Мишо) Тодоров** (1890-1976) е композитор, пианист и педагог. Следвал е в Женева и в Дрезден. Личност с възрожденски дух, той е направил изключително много за музикалния живот в родния си град Сливен. Работил е като учител по музика, изнасял е беседи и лекции, дирижирал е различни състави и е основател на музикална школа, която днес носи името му.

оркестрови, се отличават с ясна и логична архитектоника, както и с изисканост, единство и чистота на стила.

Като личност Стефан Икономов беше приветлив, винаги усмихнат и доброжелателен, изключително скромен, без да си дава сметка за професионалното си превъзходство над повечето колеги. Тази скромност и даже стеснителност не позволиха на композитора и пианиста да получи подобаващото му признание.

В подкрепа на тази характеристика ми се иска да припомня следния случай. През 1963 година тогавашната власт отбелязваше четиридесетгодишнината от събитията през септември 1923 година³. По този повод на Стефан Икономов, тогава едва двадесет и шест годишен хоноруван асистент по хармония в Българската държавна консерватория (сега – Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“), му възлагат да напише балет върху сюжет от романа „Хоро“ от **Антон Страшимиров**. Предвидено е балетът да бъде поставен във Варненската опера. Готовата партитура е одобрена от комисия, съставена от изтъкнати композитори и диригенти, носители на почетните за онова време звания „заслужил артист“ и „народен артист“⁴, както и на академични длъжности „професор“. Няколко дни преди първите репетиции постановката е отменена и заменена с опера, написана върху подобен сюжет от друг композитор, вече утвърден в музикалния ни живот. По същото време, дали във връзка с описания случай или не, се оказва, че на Стефан Икономов вече не могат да възложат лекции в катедра „Теория на музиката“. От това следва, че той повече не може да пребивава в София, тъй като все още няма софийско жителство, независимо че баща му притежава жилище в столицата. Щастлива случайност спасява преподавателската кариера на Стефан Икономов, а академичната общност не успява да се лиши от една от значимите си личности: по същото време, в катедра „Дирижиране“ е обявен конкурс за асистент по четене на партитури, на който той се явява без да има достатъчно време да се готви и който спечелва безусловно благодарение на огромния си талант и умение. Както вече бе споменато, тази дисциплина той преподава в продължение на тридесет години, но бе избран за доцент едва през 1988 година, а за професор – две седмици преди кончината си.

---

² Септемврийски метеж или Септемврийско въстание (в зависимост от политическото тълкуване), организирано от Българската комунистическа партия след преврата на 9-ти юни 1923 г.

³ Звания, присъждани от държавата до 1986 г. на изтъкнати дейци в областта на изкуствата за техни постижения и заслуги. Някои от звания се получаваха и с политическата активност и преданост към режима.

Колкото до балета „Хоро“, той не вижда бял свят и до ден днешен. Партитурата наброява 667 (шестстотин шестдесет и седем) страници, а клавиърът (необходим за изучаването) – 244 (двеста четиридесет и четири). Всеки средно грамотен музикант би могъл да си извади необходимите умозаклучения.

Този случай хвърля сянка върху по-нататъшните творчески търсения на композитора и той рядко посяга към съчиняване на творби за голям симфоничен оркестър. Щастливо изключение прави великолепният му Концерт за пиано и оркестър, завършен през 1977 година. На грамофонна плоча е запазен документален запис на тази творба от 1981 година в изпълнение на Пловдивската филхармония под диригентството на **Добрин Петков** и солист авторът. Не бих искал да коментирам творбата и изпълнението. Надявам се да успее да пусна във виртуалното пространство този запис, за да може всеки, който се интересува, сам да си състави мнение.

Всяка годишнина е повод за припомняне на нещо позабравено. Бих искал тази годишнина да бъде начало за отдаване на необходимото внимание и почит към творчеството на Стефан Икономов, което е дълг на музикалната ни общественост.

София, 05.05.2017.

Велислав Заимов